

**Dayanıqlı inkişafı xarakterizə edən
göstəricilər**

Azərbaycan Respublikası Dövlət
Statistika Komitəsinin 26 dekabr
2014-cü il tarixli 47/09s nömrəli
sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir

Dayanıqlı inkişafı xarakterizə edən göstəricilər

Giriş

1992-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının təşəbbüsü ilə Rio-de-Janeyro şəhərində keçirilmiş beynəlxalq konfransda qeyd edildiyi kimi, dünyanın gələcək inkişafı ilk növbədə ekoloji problemlərin necə həll olunmasından asılı olacaqdır. Bu konfransda dünyada mövcud olan ətraf mühit problemlərinin həlli yolları çox ciddi şəkildə nəzərdən keçirilmiş və mühüm qərarlar, o cümlədən artıq bütün Beynəlxalq ekoloji təşkilatların proqram sənədinə çevrilmiş “Dayanıqlı inkişaf” konsepsiyası qəbul edilmişdir. Bu konsepsiyada iqtisadi inkişafın ekoloji tarazlıqla vəhdət təşkil etməsi, üstünlüyün ətraf mühitin qorunmasına verilməsi, ekoloji problemlərin ilk növbədə həll olunması, gələcək nəsillərin imkanları məhdudlaşdırılmadan çağdaş nəsillərin rifahının yaxşılaşdırılması ön xəttə çəkilmişdir. Buna nail olmaq üçün ilk növbədə iqtisadiyyatın səmərəliliyinin yüksəldilməsi və ətraf mühitin qorunması təmin olunmalıdır.

İndiki dövrdə ətraf mühitlə bağlı mövcud vəziyyət hər bir ölkəni ekoloji problemləri ümumbəşəri kontekstə çıxarmağa məcbur etmişdir. Bu gün artıq ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri aparıcı beynəlxalq təşkilatların proqram sənədlərində öz əksini tapmışdır.

Azərbaycan Respublikası son illər sosial və iqtisadi inkişaf sahələrində kifayət qədər nailiyyətlər əldə etmişdir ki, bu da milli və beynəlxalq sənədlərdə öz əksini tapmışdır. Sosial və iqtisadi sahələrdəki nailiyyətlərin artmasının dayanıqlı olması ölkə tərəfindən əsas prioritet qismində qəbul edilmişdir. Ölkənin ekoloji strategiyası, ətraf mühitin qorunması sahəsində fəaliyyətin koordinasiyasının gücləndirilməsi yolu ilə milli, beynəlxalq və regional səviyyələrdə təbii ehtiyatların mühafizəsi, elmə əsaslanan inkişaf prinsiplərinin tətbiqi, indiki və gələcək nəsillərin maraqlarını təmin edən ölkənin iqtisadi və insan resurslarının istifadəsində dayanıqlılığın təminatına yönəlmişdir.

İqtisadi proseslərdə ekoloji funksiyaların mühüm əhəmiyyəti və əhalinin rifahı iqtisadi və ekoloji faktorların qarşılıqlı əlaqəsinin nəticələrinin ölçülməsinə tələbatı şərtləndirən amildir. Bu funksiyalara istehsal və istehlakın təbii resurslarla təminatı, tullantıların təbiət tərəfindən udularaq zərərsizləşdirilməsi və insan həyatı üçün əlverişli şəraitin təmin edilməsi daxildir.

Məlumdur ki, təbii resurslar olmadan məhsul və xidmətlərin istehsalının mümkünsüzlüyü nəticə etibarilə onların azalmasına və tullantıların əmələ gəlməsinə gətirib çıxarır. Lakin son zamanlaradək ilk baxışdan başa düşülən səbəblərə görə beynəlxalq aləmdə milli hesablarda ətraf mühit hesabına əhəmiyyət verilmirdi. Birinci – hesab edilirdi ki, insanların fəaliyyəti təbiətə lokal təsir göstərir və təbiət özü-özünə bərpa olunma xüsusiyyətinə malikdir. İkinci - ətraf mühitin iqtisadiyyatın inkişafına və əhalinin rifahına təsirinin uçuotu olduqca qarışıq metodoloji problemlərin həllini və əldə edilməsi bəhsinə gələn böyük məlumat massivinin olmasını tələb edən çox çətin məsələdir.

Lakin, reallıq və insan təfəkkürünün dəyişməsi təbii sistemlərə əsaslanan antropogen fəaliyyət və funksiyaların bir-birinə dərin qarşılıqlı təsir etməsinin,

təbii resursların tükənməsindən və mühitin pisləşməsindən bu və ya digər səviyyədə bütün dövlətlərin əziyyət çəkdiyini qəbil edilməsinə gətirib çıxartdı.

İqtisadi, sosial və ekoloji dəyişiklikləri xarakterizə edən göstəricilər sistemi olmadan iqtisadi fəaliyyətin ətraf mühitə təsirinin statistik ölçülməsinin və bu təsirin aradan qaldırılması yollarının tapılması mümkünsüzlüyü hazırkı göstəricilər sisteminin hazırlanmasını zəruri etmişdir.

Dayanıqlı inkişafı xarakterizə edən göstəricilər Avropa İttifaqının Statistika Bürosu (Avrostat) tərəfindən bu sahədə toplanılan göstəricilərin tərcümə edilməsi yolu ilə hazırlanmışdır.

Göstəricilər hər biri altbölmələrdən ibarət 10 mövzu üzrə qruplaşdırılmışdır:

Mövzu 1. Sosial-iqtisadi inkişaf

Mövzu 2: Dayanıqlı istehlak və istehsal

Mövzu 3: Sosial tendensiyalar

Mövzu 4. Demografik dəyişikliklər

Mövzu 5: Səhiyyə

Mövzu 6: İqlim dəyişikliyi və enerji

Mövzu 7. Nəqliyyatın dayanıqlı inkişafı

Mövzu 8: Təbii resurslar

Mövzu 9. Qlobal tərəfdaşlıq

Mövzu 10. Səmərəli idarəetmə

Göstəricilər üzrə məlumatlar Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları ilə yanaşı digər dövlət orqanlarının, həmçinin xüsusi tədqiqatların məlumatlarına əsaslanmaqla toplanıla bilər.

Dayanıqlı inkişafı xarakterizə edən göstəricilər

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
Mövzu 1. Sosial-iqtisadi inkişaf			
Əhalinin hər bir nəfərinə düşən real ÜDM-in həcmi, artım tempi və nəticələr	İqtisadi inkişaf		
	İnstitusional sektorlar üzrə investisiyalar	Hər nəfərə düşən regional ümumi daxili məhsulun (ÜDM) dispersiyası (bölüşdürülməsi)	<p>Hər nəfərə düşən regional ÜDM hər nəfərə regional ÜDM və ölkə üzrə hər nəfərə ÜDM arasındakı mütləq fərqin orta çəkili cəmi ilə ölçülür. Bu, hər nəfərə düşən ÜDM göstəricisi MHS-2008-ə uyğun hesablanır. Hesablamalarda çəkilər qismində regionun əhalisinin, ölkə əhalisinin sayına nisbəti çıxış edir. Hesablamaların aparılması üçün aşağıdakı düsturdan istifadə olunur:</p> $D = \frac{\sum y_i - Y \cdot (p_i / P)}{Y} * 100$ <p>burada: y_i - i regionun hər nəfərinə regional ÜDM-i; Y - ölkə üzrə hər nəfərə ÜDM; p_i - i regionunun əhalisinin sayı; P - ölkə üzrə əhalisinin sayı.</p>
		Xalis milli gəlir	<p>Ümumi milli gəlir – “qalan dünya” ilə iqtisadi əlaqələr nəticəsində yaranan (verilən və alınan) ilkin gəlirlərin saldosu nəzərə alınmaqla, rezident-vahidlər tərəfindən əldə edilən ilkin gəlirlərin cəmidir. Ümumi milli gəlir ümumi daxili məhsulla, başqa ölkələrə verilmiş (-) və başqa ölkələrdən alınmış (+) ilkin gəlirlərin saldosunun cəminə bərabərdir. Xalis milli gəlir iqtisadiyyatın bütün sektorlarının ilkin gəlirlərin xalis saldosunun ümumi cəmidir. Xalis milli gəlir ümumi milli gəlirdən əsas kapitalın istehlakını çıxmaqla hesablanır.</p>
Ev təsərrüfatının qənaətinin artım sürəti		<p>Ev təsərrüfatının qənaəti ev təsərrüfatlarının sərəncamında qalan gəlirlərlə (alınmış əmək haqqı, özü məşğulluqdan gəlirlər və mülkiyyətdən xalis gəlirlər) xərcləri (mal və xidmətlərə xərclər) arasındakı fərq üzrə müəyyənləşir. Ev təsərrüfatının qənaətinin artım sürəti ümumi və xalis əsasda ölçülə bilər. Xalis qənaətin artım sürəti amortizasiya nəzərə alınmaqla əldə edilir və ən çox istifadə olunan rəqəmdir. Əsasən ümumi qənaət dərəcələrindən istifadə olunur.</p>	

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
İnnovasiyalar, rəqabətə davamlılıq və ekoloji səmərəlilik			
Hər iş saatına düşən əmək məhsuldarlığının real artımı		Tədqiqat və işləmələrə çəkilən ümumi xərclər	Tədqiqat və işləmələr bilik ehtiyatlarının artırılması və bu ehtiyatlardan yeni məhsulların yaradılması, mövcud məhsulların keyfiyyətinin və ya modifikasiyasının artırılması, həmçinin daha səmərəli istehsal proseslərinin kəşfi üçün istifadə olunması məqsədilə sisteməlik şəkildə aparılan yaradıcı fəaliyyətdir.
		Real effektiv valyuta məzənnəsi	Milli valyutanın əsas ticarət partnyorları üzrə nisbi inflyasiya səviyyəsi nəzərə alınmaqla bir neçə valyutaya nəzərən orta çəkili dəyişmə indeksidir.
		İnnovasiyaların dövriyyəsi	Bu göstərici müəssisələr və bazar üçün nəzərdə tutulmuş yeni məhsullar üzrə dövriyyənin ümumi dövriyyədə xüsusi çəkisi kimi hesablanır və %-lə ifadə olunur. Göstərici 10 və daha çox işçisi olan bütün müəssisələri əhatə etməlidir. Yeni məhsulun (mal və ya xidmətin) bazara çıxarılması və ya yeni istehsal prosesinin yaradılması və ya mövcud istehsal prosesinin təkmilləşdirilməsi üçün müəssisədə tətbiq edilməsi yenilik hesab edilir.
		İqtisadiyyatın enerji tutumu	Bu göstərici ümumi daxili enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanır. Göstərici iqtisadiyyatın enerji istehlakını və onun ümumi enerji səmərəliliyini xarakterizə edir. Ümumi daxili enerji istehlakı beş enerji növü (elektrik enerjisi, neft, təbii qaz, kömür və bərpa olunan enerji) üzrə ümumi daxili enerji istehlakının cəmi kimi hesablanır. Ümumi daxili istehlak şərti yanacaqın kq.-la (kq. neft ekvivalenti) ifadəsi ilə ölçülür
Məşğulluq			
Ümumi məşğulluq səviyyəsi		Məşğulluq səviyyəsi, cinslər üzrə	Məşğulluq səviyyəsini təyin etmək üçün məşğul əhəlinin sayının 15 və yuxarı yaşda olan ümumi əhəlinin sayına olan nisbəti götürülür. Bu səviyyə cins və yaş qrupları üzrə hesablanır. Məşğulluq səviyyəsini cinslər üzrə təyin etmək üçün məşğul əhəlinin kişilər üzrə sayını 15 və yuxarı yaşda kişi əhəlisinin sayına, müvafiq olaraq məşğul qadınların sayını da 15 və yuxarı yaşda qadınların sayına bölmək lazımdır.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Məşğulluq səviyyəsi, təhsil üzrə	Məşğulluq səviyyəsini təyin etmək üçün məşğul əhalinin təhsil üzrə sayının 15 və yuxarı yaşda olan ümumi əhalinin təhsil üzrə sayına olan nisbəti götürülür. Bu səviyyə cins, təhsil səviyyəsi və yaş qrupları üzrə hesablanır. Məşğulluq səviyyəsini təhsil üzrə təyin etmək üçün məşğul əhalinin təhsil üzrə sayını 15 və yuxarı yaşda əhalinin sayına bölmək lazımdır.
		İşsizlik səviyyəsi, cinslər üzrə	İşsizlik səviyyəsi işsiz gənclərin sayının iqtisadi fəal əhalinin sayına nisbətinin faizlə ifadəsidir. Bu səviyyə coğrafi əhatə, cins və yaş qrupları üzrə hesablanır. İşsizlik səviyyəsini cinslər üzrə təyin etmək üçün işsiz kişilərin sayını iqtisadi fəal kişilərin sayına, müvafiq olaraq işsiz qadınların sayını da iqtisadi fəal qadınların sayına bölmək lazımdır.
		İşsizlik səviyyəsi, yaş qrupları üzrə	İşsizlik səviyyəsi işsiz gənclərin sayının iqtisadi fəal əhalinin sayına nisbətinin faizlə ifadəsidir. Bu səviyyə coğrafi əhatə, cins və yaş qrupları üzrə hesablanır. İşsizlik səviyyəsini yaş qrupları üzrə təyin etmək üçün işsizlərin sayını yaş qrupları üzrə iqtisadi fəal əhalinin sayına bölmək lazımdır.
Mövzu 2: Dayanıqlı istehlak və istehsal			
Resursların və tullantıların istifadəsi			
Resursların məhsuldarlığı	Əsas mineral tullantılar	Daxili material xərclərinin (istehlakın) tərkib hissələri	Daxili material istehlakı iqtisadiyyatda istifadə olunan materialların ölkə daxili istehsalının həcminə onların idxalı da əlavə olunmaqla və ixrac olunmuş materiallar çıxılmaqla hesablanır. Göstəricinin ölçü vahidi metrik tondur. Bu göstərici təbii ehtiyatların hasilatı, emalı, malların istehsalı və tullantıların məhv edilməsi nəticəsində ətraf mühitin tənəzzülünün və iqtisadiyyatın artımının təbii ehtiyatların istifadəsindən asılılığının azaldılması sahəsində siyasətin həyata keçirilməsi üçün istifadə edilir.
		Materiallar üzrə daxili material xərcləri	İstifadə olunan materialların ölkə daxili istehsalı üç əsas qrup üzrə təsnifləşdirilir: - minerallar (metal filizləri, digər sənaye mineralları, tikinti materialları); - biokütlə (kənd təsərrüfatı statistikasına görə biçənəklər, otlar, meşə, balıqçılıq); - mədən yanacağı: daş kömür, liqnit, xam neft, təbii qaz, digər.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
			<p>İdxal materialların emal səviyyəsinə görə təsnifləşdirilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - xammal; - yarımfabrikatlar; - hazır məhsul; - digər mallar (əsasən qida sənayesi məhsulları); - qablaşdırma mallarının idxalı; - tullantıların tam məhv edilməsi və ya son emal üçün idxalı. <p>İdxalın hər kateqoriyası həmçinin malların əsasını təşkil edən material komponentləri üzrə təsnifləşdirilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mədən yanacağı (yanacaq növləri üzrə bölünən); - minerallar (metal və qeyri-metal mineralları); - biokütlə (kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq və ya ovçuluq).
		Məişət tullantıları və onların zərərsizləşdirməsi, zərərsizləşdirmə növləri üzrə	Bərk məişət tullantılarına dair məlumatlar məişət tullantılarının və küçə zibillərinin toplanması və zərərsizləşdirməsinə cavabdeh olan qurumlar tərəfindən aparılır. Tullantıları yığan nəqliyyat kompaniyaları və onların saxlanması və zərərsizləşdirməsi ilə məşğul olan müəssisələr tərəfindən hesablanır.
		Təhlükəli tullantıların əmələ gəlməsi, iqtisadi fəaliyyət	Bazel konvensiyası əsasında bu tullantılar nəzarət olunur və iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə işlənir.
		Kükürd oksidlərinin havaya atılması (SO _x), sektorlar üzrə	Çirkləndirici maddələrin atılması ətraf mühitin mühafizəsi sahəsindəki uçot sənədləri və çirkləndirici maddələrin atmosfərə atılmasının inventarlaşdırma aktları əsasında müəyyənləşdirilir. Məlumat iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə işlənir.
		Azot oksidlərinin havaya atılması (NO _x), sektorlar üzrə	Çirkləndirici maddələrin atılması ətraf mühitin mühafizəsi sahəsindəki uçot sənədləri və çirkləndirici maddələrin atmosfərə atılmasının inventarlaşdırma aktları əsasında müəyyənləşdirilir. Məlumat iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə işlənir.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Qeyri-metan yüngül üzvi birləşmələrin havaya atılması, sektorlar üzrə	Çirkləndirici maddələrin atılması ətraf mühitin mühafizəsi sahəsindəki uçot sənədləri və çirkləndirici maddələrin atmosfərə atılmasının inventarlaşdırma aktları əsasında müəyyənləşdirilir. Məlumat iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə işlənir.
		Ammonyakın havaya atılması (NH ₃), sektorlar üzrə	Çirkləndirici maddələrin atılması ətraf mühitin mühafizəsi sahəsindəki uçot sənədləri və çirkləndirici maddələrin atmosfərə atılmasının inventarlaşdırma aktları əsasında müəyyənləşdirilir.
		İstehlak modelləri	
Ev təsərrüfatlarında elektrik enerjisinin istehlakı		Bərpa olunan enerji mənbələrinin (BOEM) son enerji istehlakında payı	Göstərici Bərpa olunan enerji mənbələri tərəfindən istehsal olunan enerjinin həm ümumi son enerji istehlakında, həm də sektorlar üzrə bölgədəki payını göstərir. İlkin enerji istehlakı - hər hansı bir transformasiya və ya emal prosesinə məruz qalmayan enerji xammalının birbaşa istifadəsidir. Enerji asılılığı - iqtisadiyyatın öz ehtiyaclarını ödəmək üçün idxaldan asılılıq dərəcəsini göstərir.
		Əhalinin hər düşən nəfərinə ərzaq məhsullarının istehlakı	Əhalinin orta aylıq (illik) adambaşına ərzaq məhsullarının adambaşına kiloqramla istehlakı.
		Avtomobillə təminat səviyyəsi	Göstərici əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən minik avtomobillərinin sayı ilə xarakterizə olunur.
İstehsal modelləri			
Ekoloji menecment və audit	Aqroekoloji torpaqlar		Kənd təsərrüfatına yararlı və qeyri-kənd təsərrüfatı torpaqlarına ayrılır. Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlara əkin sahələri, dincə qoyulmuş torpaqlar, çoxillik əkmələr altında olan torpaqlar, otlaq və biçənək altında olan torpaqlar aiddir.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Orqanik əkinçilik üçün istifadə edilən əkin sahəsi	Bu göstərici orqanik əkinçilik üçün istifadə edilən sahənin ümumi əkin sahəsinə nisbəti kimi hesablanır. Orqanik kənd təsərrüfatında bitkiçilik və heyvandarlıq məhsullarının istehsalı üçün ətraf mühitin qurunmasına yönəldilmiş üsullar tətbiq edilir. Bu, pestisidlər, sintetik və kimyəvi gübrələrdən istifadənin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasına və ya bu növ gübrələrdən tamamilə imtina edilməsinə imkan yaradır.
		Kənd təsərrüfatı heyvanlarının sıxlıq indeksi	Kənd təsərrüfatı heyvanlarının sıxlıq indeksi kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlarının hər hektarına düşən heyvanları sayı ilə xarakterizə olunur. Göstəricinin hesablanmasında istifadə olunan kənd təsərrüfatı heyvanlarına atlar, iri buynuzlu və xırda buynuzlu mal-qara, donuzlar və ev quşları daxil edilir.
Kontekst göstəricilər	Ev təsərrüfatlarının üzvlərinin sayı		Ev təsərrüfatı – sosial-iqtisadi özəkdir; insanları birgə məişətin təşkili: ümumi ev təsərrüfatının aparılması, birgə yaşaması və s. zamanı yaranan münasibətlərlə birləşdirir. Başqa sözlə, bir evdə yaşayan, bütün gəlirlərini və qiymətlilərini (və ya onların bir hissəsini) birləşdirən, əmtəə və xidmətlərə; əsas etibarilə yaşayış və ərzaqlara olan tələbatlarının ödənilməsinə çəkilən xərcləri birlikdə həyata keçirən şəxslər qrupudur (və ya tək şəxsdir). Ev təsərrüfatlarının üzvlərinin sayı əhalinin siyahıyaalınmasının məlumatlarına əsasən hesablanır.
	Ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, məqsədlər üzrə		Ev təsərrüfatlarının xərcləri tək və ya qrup şəklində bir yerdə yaşayan və ümumi ev xərcləri olan insanlar tərəfindən çəkilən istənilən xərçdir. Bu xərclərə ev təsərrüfatları tərəfindən ölkə ərazisində şəxsi tələbatın bilavasitə ödənilməsi üçün çəkilən bütün xərclər, o cümlədən mal və xidmətlərin alınması xərcləri, öz istehsalı olan malların istehlakı və ev sahiblərinin şərti hesablanmış icarə xərcləri daxildir.
Mövzu 3: Sosial tendensiyalar			
Yoxsulluq riskində olan əhali və ya sosial təcrid olma	Monetar yoxsulluq və həyat şəraiti		
	Sosial transfertləri çıxmaqla yoxsulluq riski	Yoxsulluq riskində olmanın davamlılığı	İƏİT-in ekvivalent şkalasından istifadə etməklə əldə olunan ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən sosial transfertləri çıxmaqla yoxsulluq riskində olmanın müddəti

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Cinslər üzrə sosial transfertləri çıxmaqla yoxsulluq riski, faizlə	İƏİT-in ekvivalent şkalasından istifadə etməklə əldə olunan ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən sosial transfertləri çıxmaqla cinslər üzrə yoxsulluq riski
		Əhalinin yaş qrupları üzrə sosial transfertləri çıxmaqla yoxsulluq riski, faizlə	İƏİT-in ekvivalent şkalasından istifadə etməklə əldə olunan ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən sosial transfertləri çıxmaqla yaş qrupları üzrə yoxsulluq riski
		Ev təsərrüfatlarının tipləri üzrə sosial transfertləri çıxmaqla yoxsulluq riski, faizlə	İƏİT-in ekvivalent şkalasından istifadə etməklə əldə olunan ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən sosial transfertləri çıxmaqla ev təsərrüfatlarının tipi üzrə yoxsulluq riski
Kəskin məhrumiyyətlərə məruz qalmış əhali		Yoxsulluq riski dərinliyinin nisbi medianı, faizlə və min nəfərlə	Yoxsulluq riski olan şəxslər ekvivalent şkalası tətbiq olunmuş ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən (sosial transfertləri çıxmaqla) aşağı həddə olanlar
		Gəlirlərin paylanmasının bərabərsizliyi, gəlirlər üzrə kvintillərin xüsusi çəkisi	Ekvivalent şkalası tətbiq olunmuş gəlir kvintilləri üzrə ən yüksək gəlirlərə malik beşinci kvintilin ən aşağı gəlirlərə malik birinci kvintilə nisbəti
Əmək bazarına giriş			
Çox aşağı əmək intensivliyi olan ailələrdə yaşayan əhali		Aşağı əmək intensivliyi olan ev təsərrüfatlarında yaşayan yoxsul əhali	İƏİT-in ekvivalent şkalasından istifadə etməklə əldə olunan ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən sosial transfertləri çıxmaqla 18 və yuxarı yaşda məşğul əhali üzrə yoxsulluq riski
		Uzunmüddətli işsizlik, cinslər üzrə	Uzunmüddətli işsizlik deyiləndə 12 ay və daha çox müddətə iş axtaranlar nəzərdə tutulur. Bu say cinslər üzrə hesablanır. Uzun müddət iş axtaran işsizlərin sayını cinslər üzrə təyin etmək üçün işsizlərin sayından 12 ay və daha çox müddətdə işaxtaranlardan kişi və qadınlar götürülür.
		Əmək ödənişində gender bərabərsizliyi	Qadınların orta aylıq əmək haqqının kişilərin orta aylıq əmək haqqına nisbətinin faizlə ölçüsüdür.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
	Təhsil		
	Təhsildə və peşə hazırlığında erkən buraxılış	Malik olduğu ən yüksək təhsil səviyyəsi üzrə yoxsulluq riski, faizlə	Malik olduğu təhsil səviyyəsi ən yüksək olan yoxsulluq riski olan şəxslər ekvivalent şkalası tətbiq olunmuş ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən (sosial transfertləri çıxmaqla) aşağı həddə olanlar
		Aşağı səviyyəli təhsili olan əhali, yaş qrupları üzrə	Göstərici 25-64 yaşlı əhalidə Beynəlxalq Təhsil Təsnifatının (İCED) 2 və daha aşağı səviyyəsi üzrə təhsili olanların xüsusi çəkisidir. Təsnifatı 2 və daha aşağı səviyyəsinə məktəbəqədər, ibtidai və orta təhsil səviyyələri aiddir.
		Fasiləsiz təhsil	Fasiləsiz təhsil göstəricisi 25-64 yaşlı əhalidə tədqiqat keçirilən müddətdən 4 həftə əvvəl təhsil və ya peşə hazırlığı keçmiş əhalinin xüsusi çəkisi ilə xarakterizə olunur
Əhalinin yaş qrupları və cinslər üzrə ali və orta ixtisas təhsil səviyyəsi		Şagirdlərin aşağı oxu savadı	Savadlılıq səviyyəsi şagirdin həyatda qarşılaşdığı vəziyyətlərdə yazılı məlumatlardan istifadə etmək bacarığı ilə xarakterizə olunur. Göstərici üzrə məlumatlar qiymətləndirmə üzrə beynəlxalq standart olmaqla İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı tərəfindən hazırlanmış Şagirdlərin beynəlxalq qiymətləndirmə Proqramından (PİSA) əldə olunur. Proqram əsasında məktəblərdə 15 yaşlı şagirdlər qiymətləndirilir.
		Fiziki şəxslərin kompüterdən istifadə bacarığı səviyyəsi	Göstərici 16-74 yaşlı əhalidən kompüterdən istifadə bacarığı olanların xüsusi çəkisi ilə xarakterizə olunur. Göstərici üzrə məlumatlar ev təsərrüfatlarında aparılan müayinələrdən əldə olunur.
		Fiziki şəxslərin internetdən istifadə bacarığı səviyyəsi	Göstərici 16-74 yaşlı əhalidən internetdən istifadə etmək bacarığı olanların xüsusi çəkisi ilə xarakterizə olunur. Göstərici üzrə məlumatlar ev təsərrüfatlarında aparılan müayinələrdən əldə olunur.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
Kontekst göstəricilər	Təhsilə çəkilən dövlət xərcləri		“Təhsil” bölməsi dövlət tərəfindən təhsilə, fərdi və kollektiv əsaslarla şagird və tələbələrə göstərilən xidmətlərə çəkilən xərcləri özündə birləşdirir. Təhsil sahəsində kollektiv xidmətlər, dövlət siyasətinin müəyyənləşdirilməsi və müvafiq proqramların işlənilib hazırlanması, təhsil müəssisələrinin fəaliyyətlərinin tənzimlənməsi, təhsil sahəsində fəaliyyətlə və göstərilən xidmətlərlə əlaqədar təcrübə və əsaslı tədqiqatlarla bağlı görülən işlər bu bölmənin xərclərinə daxildir. Bu bölmə “Məktəbəqədər və ibtidai təhsil”, “Natamam və orta təhsil”, “İnternat və xüsusi məktəblər”, “Texniki-peşə məktəbləri və liseylər”, “Ali təhsil”, “Təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar”, “Təhsil sahəsində digər xidmətlər” köməkçi bölmələrini özündə birləşdirir.
Mövzu 4. Demografik dəyişikliklər			
Yaşlı işçilərin məşğulluq səviyyəsi	Demografiya		
	65 yaşda gözlənilən ömür uzunluğu, cinslər üzrə	Ümumi nəsilvermə (fertilite) əmsali	Ümumi nəsilvermə əmsali reproduktiv dövr ərzində 15-49 yaşda bir qadının orta hesabla neçə uşaq doğa bildiyini göstərir. Bu əmsal doğumun yaş əmsallarının hər yaş intervalının uzunluğuna vurularaq cəmlənməsi yolu ilə hesablanır (bir illik əmsallar üçün vuruq birə, beş illik əmsallar üçün beşə və s. bərabərdir). Nəticədə cəm 1000-ə bölünür, yəni bu göstərici orta hesabla bir qadın üçün hesablanır.
		Ümumi miqrasiya əmsali və tənzimləmə	Əhalinin miqrasiyası haqqında məlumatlar Daxili İşlər Nazirliyinin qeydiyyat orqanları tərəfindən təqdim olunan əhalinin yaşayış yeri üzrə qeydiyyata alınması və qeydiyyatdan çıxarılması zamanı tərtib edilən və Dövlət Statistika Komitəsinə təqdim edilən gəlmə və getməyə dair statistik uçot sənədlərinin statistik işlənməsi nəticəsində əldə edilir və yalnız ölkəyə daimi yaşamaq üçün gələnələr, həmçinin də ölkəni daimi yaşamaq üçün tərk edənlər haqqında məlumatları özündə əks etdirir.
Yaşlıların gəlirləri			
Yeni nəslin əvəzlənmə səviyyəsi	Ahıl əhali üzrə sosial transfertləri çıxmaqla yoxsulluq riski, faizlə		İƏİT-in ekvivalent şkalasından istifadə etməklə əldə olunan ölkə üzrə gəlirlər medianının 60 faizindən sosial transfertləri çıxmaqla ahıl əhali üzrə yoxsulluq riski

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
Dövlət maliyyəsinin dayanıqlığı			
	Dövlət idarəetməsi sektorunun ümumi borcu	Əmək qabiliyyətli ömür uzunluğu	15 və daha yuxarı yaşlı əhalinin hər birinin ömrünün sonunadək orta hesabla əmək bazarında fəal ola biləcəyi illərin sayını göstərir.
Kontekst göstəricilər	Yaşlıların asılılıq əmsalı		Əmək qabiliyyətli yaşdan yuxarı olan əhalinin əmək qabiliyyətli əhaliyə nisbəti kimi əhalinin hər 1000 nəfərinə hesablanır.
	Yaşlıların asılılıq əmsalının proqnozu		Əmək qabiliyyətli yaşdan yuxarı olan əhalinin əmək qabiliyyətli əhaliyə nisbəti kimi əhalinin hər 1000 nəfərinə hesablanır.
	Pensiya xərclərinin proqnozu		Pensiya xərcləri göstəricisi dövlət pensiya xərclərinin Ümumi Daxili Məhsulda xüsusi çəkisi kimi hesablanır.
	Qocalara qulluq üzrə xərclər		Bu göstərici qocalara qulluq üzrə sosial xərclərin Ümumi Daxili Məhsulda xüsusi çəkisi kimi hesablanır. Xərclərə qulluq üzrə müavinətlər, yaşayış yerləri ilə təmin edilməsi üzrə xərclər və gündəlik xidmətlərin ödənilməsi üzrə xərclər aid edilir.
Mövzu 5: Səhiyyə			
Səhiyyə və tibbi bərabərsizlik			
Anadan olanda ömür uzunluğu, cinslər üzrə	Xroniki xəstəliklərdən ölüm halları, cinslər üzrə	65 və daha yuxarı yaş üçün ömür uzunluğu, cinslər üzrə	65 və daha yuxarı yaşlı əhalinin hər birinin orta hesabla yaşaya biləcəyi illərin sayını göstərir. Burada bütün ömrü boyu ölümün səviyyəsinin hər yaş qrupu üzrə göstəricinin hesablandığı ildəki səviyyədə dəyişməz qalacağı şərti qəbul edilir. Gözlənilən ömür uzunluğu həyat cədvəllərinin hesablanması nəticəsində əldə olunur.
		Özünəqəsd ölüm əmsalı, cins və yaşlar üzrə	Göstərilən ölüm səbəblərindən il ərzində ölənlərin sayının bu yaşda əhalinin orta illik sayına bölünməsi yolu ilə təyin edilir. Əhalinin yaş tərkibində müxtəlifliyin təsirini aradan qaldırmaq üçün ölümün standartlaşdırılmış əmsalları hesablanır.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Tibbi müayinə və ya müalicəyə olan tələbatın ödənilməsi, gəlirlərin səviyyəsi (kvintil) üzrə	Bu göstərici tibbi müayinə və ya müalicəyə olan tələbatı ödənilməyən insanların əhalinin ümumi sayında xüsusi çəkisi kimi hesablanır. Tələbatın ödənilməsinə xidmətlərin əlçatan olmaması (maddi imkanın olmaması, növbəliyin böyük olması, tibbi müəssisələrin uzaqlığı və s.) və digər (vaxtın olmaması, müayinələr qarşısında qorxu hissi, səriştəli həkimlərin olmaması və s) amillər təsir edir.
Sağlamlığın təminatı			
	Zəhərli kimyəvi maddələrin istehsal indeksi, zəhərlilik sinifləri üzrə	Havanın bərk maddə tullantıları ilə çirklənməsinin şəhər əhalisinə təsiri	Atmosfer havasının keyfiyyətinin təsbit olunmuş normativlərini aşan ayrı-ayrı maddələrin: kükürd dioksidi (SO ₂), azot dioksidi (NO ₂), BH ₁₀ fraksiyasının bərk hissəciklərinin orta illik konsentrasiyasının təsirinə məruz qalmış şəhər əhalisinin ümumi sayına nisbəti kimi hesablanır.
		Səsdən əziyyət çəkən əhalinin xüsusi çəkisi	Göstərici qonşulardan və ya kənardan gələn səslərdən əziyyət çəkən əhalinin ümumi sayında xüsusi çəkisidir kimi hesablanır.
		İstehsalatda bədbəxt hadisə	İstehsalatda zorakılıq aktı daxil olmaqla, travma, xəstəlik və ya ölümlə nəticələnən işçilərin sayı götürülür.
Mövzu 6: İqlim dəyişikliyi və enerji			
	İqlim dəyişikliyi		
İstixana qazlarının atmosfərə atılması	Sektorlar üzrə istixana qazlarının atmosfərə atılması	Enerji istehlakından yaranan istixana qazlarının havaya atılma intensivliyi	İstilik effekti yaradan qazların milli kadastrının metodoloji bazasını iqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərarası ekspert qrupunun (İDHEQ) təlimatları təşkil edir.
		İstixana qazlarının havaya atılmasının proqnozu	BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Kioto protokolunun A əlavəsinə əsasən istilik effekti yaradan qazların siyahısına daxildir: karbon qazı (CO ₂), azot bir oksid (N ₂ O), metan (CH ₄), hidrofliüorkarbonlar, kükürd altı flüorid (SF ₆), perflüorkarbonlar.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Havanın orta temperaturu	Havanın temperaturunun müşahidəsi hidrometeoroloji müşahidə məntəqələrində uzun dövr ərzində sutkaboyu aparılır. Havanın temperaturunun ölçülməsi müşahidə şəbəkəsinin bütün məntəqələrində eyni vaxtlarda sutkada 8 dəfə 0.2 °C dəqiqliklə aparılır.
Bərpa olunan enerjinin ümumi enerji istehlakında payı	Enerji asılılığı	Ümumi daxili enerji istehlakında yanacaq növləri	Ümumi daxili istehlak – ölkə sərhədləri daxilində sərf olunan enerjinin həcmi göstərir. Bu aşağıdakı formula ilə hesablanır: ilkin istehsal + bərpa olunan məhsullar + idxal + ehtiyatların dəyişməsi - ixrac – bunkerlər.
		Bərpa olunan enerji mənbələrindən (BOEM) elektrik enerjisinin istehsalı	Bu göstərici bərpa olunan enerji mənbələrindən istehsal edilmiş elektrik enerjisi ilə elektrik enerjisinin ümumi daxili istehlakının nisbəti kimi müəyyən edilir. Bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisinin payı əsasən su elektrik stansiyalarında istehsal edilmiş elektrik enerjisinin istehsalının payına düşür. Bu payın həcmi dəyişməsi iqlim amillərindən asılıdır.
İlkin enerjinin istehlakı		Nəqliyyatda istehlak olunan yanacağın həcmində bərpa olunan enerji mənbələrinin (BOEM) payı	Nəqliyyat sektorunda bərpa olunan enerjinin son istehlakı dəmir yolu nəqliyyatındakı enerji istehlakını əhatə edir və ümumi enerji istehlakının 1 faizindən də az hissəsini təşkil edir.
		İstilik və elektrik enerjisinin birgə istehsalı	Elektrik və istilik enerjisinin birgə istehsalı elektrik və / və ya mexaniki enerjinin eyni zaman istehsalı və faydalı istilik enerji istehsal kimi müəyyən edilir.
		Enerjinin təyin olunmayan vergi dərəcəsi	Bu göstərici enerjiyə görə vergi daxil olmaları ilə təqvim il üçün hesablanmış enerji istehlakı arasındakı nisbəti göstərir. O istifadə olunmuş enerjiyə görə alınan enerji vergiləri ölçür ki, bu da enerji səmərəliliyinin artmasına şərait yaradır.
Mövzu 7. Nəqliyyatın dayanıqlı inkişafı			
	Nəqliyyat		
	Sərnişin nəqliyyat növləri üzrə	Yükdaşımların həcmi Ümumi Daxili Məhsula nisbəti	Göstərici bütün nəqliyyat növlərində ümumi yük dövriyyəsinin Ümumi Daxili Məhsula nisbəti ilə xarakterizə olunur

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
		Sərnişindaşımının həcmninin Ümumi Daxili Məhsula nisbəti	Göstərici bütün nəqliyyat növlərində ümumi sərnişin dövriyyəsinin Ümumi Daxili Məhsula nisbəti ilə xarakterizə olunur
	Yük nəqliyyat növləri üzrə	Nəqliyyatın növləri üzrə enerji istehlakı	Bu göstərici nəqliyyatın bütün növləri üzrə enerji istehlakını əhatə edir. Nəqliyyat daşımalarına olan tələbat iqtisadi artımla sıx əlaqədardır. İqtisadiyyatın intensiv artımı həm malların istehsalına, həm də daşımalara enerji sərfiyatının artmasına gətirib çıxarır.
		Nəqliyyat infrastrukturuna investisiyalar, nəqliyyat növləri üzrə	Göstərici nəqliyyat növləri üzrə infraquructura yönəldilmiş investisiyaların həcmi ilə xarakterizə olunur.
Nəqliyyatın ətraf mühitə təsiri			
	Nəqliyyat növləri üzrə istixana qazlarının atmosferə atılması	Nəqliyyat vasitələrindən atmosferə atılan azot oksidlərinin (NOx) həcmi	Bu göstərici nəqliyyat vasitələri tərəfindən azot oksidlərinin atmosferə atılma tendensiyasını öyrənilməsi məqsədi daşıyır.
	Yol-nəqliyyat hadisələrində ölənlərin sayı	Nəqliyyat vasitələrindən atmosferə atılan bərk hissəciklərin həcmi	Bu göstərici nəqliyyat vasitələri tərəfindən diametri 2.5 mikrometrədək olan bərk hissəciklərin atmosferə atılma tendensiyasının öyrənilməsi məqsədi daşıyır. Bərk hissəciklər sağlamlıqla əlaqədar potensial problemlərin mənbəyi hesab olunur və bu problemlərin miqyası birbaşa hissəciklərin ölçülərindən asılıdır.
		Yeni avtomobillərin yürüşünün hər kilometrinə düşən karbon qazının (CO2) orta həcmi	Bu göstərici il ərzində qeydiyyatda alınmış yeni avtomobillər tərəfindən orta hesabla yürüşün hər km.-nə havaya atılan karbon qazının miqdarı ilə hesablanır.
Kontekst göstəricilər	Nəqliyyatda qiymət indeksləri		Nəqliyyat tarifləri indeksləri iqtisadi fəaliyyət növlərinə uyğun olaraq nəqliyyatda yükdaşıma tarifləri indeksini və nəqliyyatda sərnişindaşıma tarifləri indeksini özündə birləşdirir.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
Mövzu 8: Təbii resurslar			
Quşların ümumi indeksi	Biomüxtəliflik		
			Bu göstərici konkret məskunlaşma ilə əlaqədar quş növlərinin populyasiyasının və seçim müxtəlifliyinin ümumi indeksidir. Nadir növlər istisnadır. Buraya iki qrup daxildir: kənd təsərrüfatı quşları (33 növ) və çöl quşlarının ümumi növləri (123 növ).
	İçməli su ehtiyatları		
	Yerüstü və yeraltı suların ümumi su ehtiyatında payı	Şəhər çirkab suların təmizlənməsi ilə təmin edilmiş əhali	Yeraltı və yerüstü mənbələrdən götürülən şirin suyun həcmi əhatə edir və suölçən cihazların göstəriciləri və müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş metodologiyalar əsasında aparılan hesablamalar yolu ilə müəyyənləşdirilir.
		Çayların oksigenə olan biokimyəvi tələbatı	Oksigenin biokimyəvi istehlakının orta illik kəmiyyəti 5-20 günlük inkubasiya dövründən sonra seçilmiş hər bir müşahidə məntəqəsi və yerüstü suların monitorinq məntəqələrinin dövlət şəbəkəsində yerüstü suların sınaq nümunələri üzrə alınmış məlumatlar əsasında müəyyən edilir.
Təhlükəsiz bioloji zonalardan kənarında olan ehtiyatlarda balıq ovu	Dəniz ekosistemləri		
		Balıqçılıq donanmasının həcmi	Balıqçılıq donanmasının həcmi bu donanmanın gəmilərinin mühərriklərinin ümumi gücü ilə xarakterizə olunur.
	Torpaqdan istifadə		
	Meşələrin massivlərinin salınması və kəsilməsi		Bu göstərici il ərzində kəsilmiş və əkilmiş ağacların ümumi sayına nisbəti kimi hesablanır.

Başlıq	Əsas məqsəd və vəzifə	Fəaliyyət və ya göstərici	İzahlar
Mövzu 9. Qlobal tərəfdaşlıq			
Ticarətin qloballaşdırılması			
İnkişaf üçün rəsmi yardımların Ümumi Milli Gəlirdə payı	İnkişaf etməkdə olan ölkələrdən idxal	Mal qrupları üzrə inkişaf etməkdə olan ölkələrdən idxal	Xarici ticarət statistikasının göstəricilərinin işlənməsi bütün ölkələr üçün eyni olan metodologiya, təsnifat, malların təsviri və kodlaşdırılmasının Həmahəng Sistemi (HS), Azərbaycan Respublikasının Gömrük Tarifi, 2012 (XİF Mal Nomenklaturası), Dünya Ölkələri Təsnifatı, Beynəlxalq Standart Ticarət Təsnifatı, Ölçü vahidləri Təsnifatı tətbiq edilir. XİF Mal Nomenklaturası (MN) təsnifatının strukturunda bölmə, qruplar, mal mövqeyi, submövqe, altsubmövqe səviyyələrindən istifadə edilir. Xarici ticarətin gömrük statistikasında Beynəlxalq Gömrük Təşkilatı tərəfindən təsdiq edilmiş, MDB XİF MN-də göstərilmiş miqdar uçotunun standart vahidləri tətbiq edilir.
		Mal qrupları üzrə inkişaf etmiş ölkələrdən idxal	Xarici ticarət statistikasının göstəricilərinin işlənməsi bütün ölkələr üçün eyni olan metodologiya, təsnifat, malların təsviri və kodlaşdırılmasının Həmahəng Sistemi (HS), Azərbaycan Respublikasının Gömrük Tarifi, 2012 (XİF Mal Nomenklaturası), Dünya Ölkələri Təsnifatı, Beynəlxalq Standart Ticarət Təsnifatı, Ölçü vahidləri Təsnifatı tətbiq edilir. XİF Mal Nomenklaturası (MN) təsnifatının strukturunda bölmə, qruplar, mal mövqeyi, submövqe, altsubmövqe səviyyələrindən istifadə edilir. Xarici ticarətin gömrük statistikasında Beynəlxalq Gömrük Təşkilatı tərəfindən təsdiq edilmiş, MDB XİF MN-də göstərilmiş miqdar uçotunun standart vahidləri tətbiq edilir.
		Kənd təsərrüfatına subsidiyaların ümumi həcmi	Kənd təsərrüfatına subsidiyaların ümumi həcmi Ümumdünya Ticarət Təşkilatının ilə kənd təsərrüfatı üzrə razılaşmaya əsasən kənd təsərrüfatı sahəsinə yardım edilməsi məqsədilə daxili subsidiyaların ümumi həcmidir.

Dayanıqlı inkişafın maliyyələşdirilməsi		
İnkişaf etməkdə olan ölkələrə edilmiş yardımların ümumi həcmi	Birbaşa investisiyalar	Xarici müəssisələrdə uzun müddətə yerləşdirilən və onların fəaliyyəti üzərində müəyyən nəzarəti təmin edən sərmayələrdir. Beynəlxalq meyarlara görə səhmlərin 10%-i xarici sərmayədara məxsus olan müəssisə birbaşa investisiyaların obyektii sayılır.
	Gəlir qrupları üzrə inkişaf üçün edilən yardımlar	İnkişaf məqsədləri üçün rəsmi yardımlar İnkişafa Yardım Komitəsinin siyahıları üzrə ölkələrdə inkişafı dəstəkləmək məqsədilə bazar qiymətləri ilə ikitərəfli xalis və çoxtərəfli şərti hesablanmış ödənişlərdir.
	Yardımların növləri üzrə inkişaf məqsədləri üçün ikitərəfli yardımlar	Göstərici İnkişafa Yardım Komitəsinin siyahılarında olan ölkələr üzrə ikitərəfli öhdəliklərin və regional banklar qarşısında olan öhdəliklərin bazar qiymətləri ilə yardımın növləri üzrə həcmi ilə müəyyən olunur.
Resursların qlobal idarə edilməsi		
Havaya atılan karbon qazının (CO2) əhalinin hər bir nəfərinə düşən miqdarı		Bu göstərici havaya atılan karbon qazının (CO2) ümumi həcmnin əhalinin sayına bölünməsi yolu ilə hesablanır
Kontekst göstəricilər	İnkişaf üçün rəsmi edilən yardımların əhalinin bir nəfərinə düşən məbləği	Bu göstərici İnkişafa Yardım Komitəsinin siyahısında olan ölkələrə Rəsmi İnkişafa Yardım üçün bazar qiymətləri ilə ödənilən məbləğin həcmi kimi xarakterizə olunur. Göstərici həm donor, həm də yardım alan ölkələr üzrə əhalinin hər nəfərinə düşən məbləğlə ölçülür.
Mövzu 10. Səmərəli idarəetmə		
Siyasətin uzlaşdırılması və səmərəlilik		
Yeni pozuntu hallarının qeydə alınması	Defisit (büdcə kəsiri)	Büdcə kəsiri (defisit) – büdcə xərclərinin gəlirlərlə təmin olunmayan hissəsidir.
Aşkarlıq və iştirak		
Parlament seçkilərində seçicilərin iştirakı	Fiziki şəxslərin elektron hökumətdən istifadəsi	Göstərici elektron hökumət portalında yerləşdirilmiş xidmətlərdə istifadə edən fiziki şəxslərin sayı ilə xarakterizə olunur.

İqtisadi alətlər		
	Ekoloji, əmək və sosial ödəmələrin ümumi ödəmə həcmində payı	Ekoloji ödəmələr ətraf mühitə zərərli təsirə dair ödənilən vergilərdir. Bunlara 4 ödəmə növü daxil edilir: enerjiyə, nəqliyyat vasitələrinə, ətraf mühitin çirkləndirilməsinə görə və ehtiyatlar üçün tətbiq edilən ödəmələr. Əmək ödəmələrinə fiziki şəxslərin bütün gəlirlərinə tətbiq edilən vergilər - əmək haqqına tətbiq edilən ödəmələr, işçilərin və işə götürənlər tərəfindən ödənilən sosial ödəmələr.
Kontekst göstəricilər	Vətəndaşların dövlət idarəetmə institutlarına etimad səviyyəsi	Dövlət idarəetmə institutlarına vətəndaşların etimad səviyyəsi xüsusi sorğular vasitəsi ilə öyrənilir. Göstərici müsbət fikir bildirənlərin sorğu olunanların ümumi sayında payı ilə ölçülür.

İstifadə edilmiş mənbə

Avropa İttifaqının Statistika Bürosunun (Avrostat) rəsmi internet səhifəsi

(<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators>)